

INFORMÁCIÓELŐÁLLÍTÁS, -MEGJELENÍTÉS ÉS -TERJESZTÉS

Nyomtatott dokumentumtípusok

Lásd 98, 157

Audiovizuális, elektronikus, optikai információhordozók

04/163

COYLE, Karen: E-books: it's about evolution, not revolution = Libr.J.Suppl. Fall 2003. 8-12.p.

E-könyvek: forradalmi áttörés helyett fokozatos fejlődés

Elektronikus könyv

A *Rocket eBook Reader* megszűnésével nem az elektronikus könyvek kora, csak történetük egy korai szakasza fog lezárulni. Az amerikai kiadók egyesülete szerint az e-könyvek eladása a kevés növekvő területek egyike az egész kiadói iparban. Minden új technológia próbája az, hogy integrálódni tud-e a létező technológiai környezetbe, vagy új volta távol tartja-e mindennapi életünkötől. Feltehető, hogy az *Adobe Acrobat Reader* új (6.0) verziója az első utat járva az on-line dokumentumszállítás egyik fontos formája lesz. Továbbra is fennáll viszont az eszköz dilemma: min olvassuk az e-könyveket? Az ideális hordozható készülék ugyanis még várat magára. Jelenleg az e-könyv formátumok Babelnél tartunk: a különböző formátumok tucatjai

között jócskán vannak, amelyek megfelelnek a jelenleg „főáramúnak” tekinthető e-könyvfogyasztók többségének, de egyetlen sincs, amely mindenkinek megfelelne. Ha egy könyvtár egyetlen platformra akarná szabványosítani e-könyv kínálatát, számos elektronikus formában megjelenő könyvről le kellene mondania. Az a kérdés is felmerül, hogy az e-könyvek mennyiben könyvek, hiszen az ezeket olvasók közül sokan nem olvasásnak, hanem kutatásnak, információkeresésnek tekintik az e-könyv használatot. Voltaképpen senki sem hiszi, hogy valóban egész regényeket olvas bárki is e-könyv formátumban, azonban különösen a könyvtárosok számára van nagy jelentősége annak, hogy nagyobb mennyiségű könyvben végezhetnek kulcsszavas keresést. Mindenesetre az a tény, hogy Harry Potter – mivel szerzője (eddig még) nem adott engedélyt könyvei digitalizálására – megjelent kalóz e-könyv formátumban, arra enged következtetni, hogy van lehetséges jövője az elektronikus könyveknek, akár a távoktatást szolgálják, akár jelentős méretű könyvállományt jelentenek távoli mezőgazdasági területek számára, akár egy zsúfolt városi fiókkönyvtár polcfolyóméter-gondjain enyhítenek.

(Mohor Jenő)

04/164

McKNIGHT, Cliff – DEARNLEY, James: Electronic book use in a public library = J.Lib.ariansh.Inf.Sci. 35.vol. 2003. 4.no. 235-242.p. Bibliogr.

Az elektronikus könyvek használata a közkönyvtárakban

Elektronikus könyv; Felmérés; Hardver; Közművelődési könyvtár

Egy – az elektronikus könyvek kölcsönzésében élenjáró – angol városi könyvtárban felmérést végeztek, hogy megismerhessék a hordozható e-könyvek lehetséges szerepét közkönyvtári környezetben. Ennek során 2001 augusztusa és 2002 márciusa között minden e-könyv kölcsönzőnek kérdőívet adtak, ám ezt megelőzően komoly marketing-tevékenységet folytattak az e-könyvek megismertetése és népszerűsítése érdekében. Az öthónapos felmérési időtartam ellenére mindössze 16 kitöltött kérdőív érkezett vissza, így az eredmények sem kvantitatív, sem kvalitatív konklúziók levonására nem alkalmasak, csak tájékoztató jellegűek.

Az olvasók pozitívumként említették a sötétben való olvasás és a több cím egy készülékbe töltésének lehetőségét. Ugyanakkor a készülék nem elég könnyű, és nem jó minőségű a képernyő. Mind a könyvtárosok, mind az olvasók nehézkesnek tartják a kölcsönzési procedúrát, és keveslik az e-könyvek nyújtotta választékot. Az olvasók többsége szerint az olvasás élményéhez hozzátartozik a könyv fizikai valója (tapintása, illata stb.). Az a feltevés, hogy az e-könyv a fiatalok körében lenne igazán népszerű, nem igazolódott be. Összegezve, az olvasók inkább a negatívumok felé hajló véleményt adtak és kifejezték a papír könyvek iránti rokonszenvedésüket, a könyvtárosok pedig az e-könyv gyűjtemény fenntartásával és kezelésével járó kellemetlenségekre és többletmunkákra mutattak rá. Nyilvánvaló, hogy az elektronikus könyvek új generációjának megjelenése nyomán új vizsgálatokat kell végezni, de jelenleg az e-könyv gyűjtemények kiépítésére nagyobb gondot (és nagyobb költséget) fordítani – legalább is kérdéses vállalkozás.

(Mohor Jenő)

04/165

HAMILTON, B.: Comparison of the different electronic versions of the Encyclopaedia Britannica: a usability study = *El.Libr.* 21.vol. 2003. 6.no. 546-554.p. Bibliogr.

Az Encyclopaedia Britannica különféle elektronikus változatainak összehasonlítása

Elektronikus publikáció; Enciklopédia, lexikon; Felmérés [forma]; Hatékonyság

Az Encyclopaedia Britannica az évek során sokat változott, és a nyomtatott formán kívül többféle változatban is megjelent. A különféle elektronikus formátumok között megtalálható a CD-ROM, az előfizetéses on-line verzió, az ingyenes on-line változat, amelyet újabban előfizetésesre változtattak, és a DVD-ROM változat. A jelen tanulmány célja az volt, hogy értékelje az Encyclopaedia Britannica elektronikus változatainak használhatóságát és hatékonyságát. A szerző azt akarta megállapítani, hogy melyik változatot könnyebb használni, a használók hogyan vannak megelégedve a kapott információkkal, és hogy ugyanazokat az információkat kapják-e meg mindegyik változat használata esetében. A vizsgálatban részt vevő 15 személy több mint egyharmada (hat) úgy vélte, hogy a *britannica.com* használata a legkönnyebb. Ennek fő okaként a keresési eredmények első képernyőjének szerkezetét jelölték meg. A legtöbb résztvevő úgy érezte, hogy mindegyik adatbázis megfelelően válaszolt a kérdésekre, kilepcen pedig úgy vélték, hogy a *britannica.com* adta a legjobb válaszokat. Ennek fő oka szerintük az volt, hogy a „keresési eredmények” oldalon további forrásokhoz vezető „ugródeszkát” helyeztek el (folyóiratcikkek, weboldalak, könyvek). Hét résztvevő az összes változattal meg volt elégedve.

(Autoref.)

04/166

PITMAN, Randy: Making room for DVD: the tipping point = Am.Lib. 34.vol. 2002. 10.no. 40-42.p.

A DVD előretörése: a VHS formátum a gramofonlemez sorsára jut a könyvtárakban?

Hatékonyág; Videokazetta; Videolemez

Tény, hogy az USA-ban 2003 júniusában először egy adott héten több DVD-t kölcsönöztek, mint VHS-kazettát. Tény, hogy 2002-ben már volt film, amely csak DVD-n jelent meg, VHS-en nem. Tény, hogy a teljes Ó- és Újszövetség, hallható (55 óra) és olvasható formában egyetlen DVD-n megjelent. Kérdés, hogy meg vannak-e számlálva a videokazetta napjai?

Az ipar még jó tíz évet jósol, de emlékezzünk az LP hanglemeze: az 1982-ben megjelent CD 1988-ban kelt el először az LP-nél nagyobb mennyiségben, és az LP két év alatt gyakorlatilag eltűnt. A filmforgalmazók szeretik a DVD-t, a filmet különböző feldolgozásokban, különböző plusz-adalékokkal többször is el tudják adni. A könyvtárak számára pedig

a Biblia nyilván jobban megéri egy DVD-n, mint 48 hangkazettán vagy 58 CD-n, lényegesen drágábban. Ugyanakkor a DVD-k (ha nem mozifilmekről van szó) lényegesen hatékonyabb és könnyebben kezelhető tananyagok, illetve tansegédletek lehetnek. Kétségtelen, hogy a DVD népszerűsége növekszik, ám el nem hanyagolható tulajdonsága az érzékenység és sérülékenység: videotékák a megmondható, hogy gyakrabban kell egy-egy DVD-címet újra megvásárolni, mert tönkrement, mint az a VHS-kazettákkal előfordult. Nem valószínű, hogy a filmstúdiók felhatalmaznák a könyvtárakat, hogy kölcsönözhető másolatokat készítsenek maguknak (holott az előállítás ideje lényegesen rövidebb lenne, mint a megrendelés, leszállítás, feldolgozás ideje), és igencsak távolinak tűnik a letölthető filmek kora. A jóslatok mindig bizonytalanok, ma még ki-ki eldöntheti, hogy DVD-t, vagy VHS-t vásárol, kölcsönöz.

(Mohor Jenő)

Lásd még 110, 120, 128-129, 155, 157, 159, 161

KÖNYVTÁRGÉPESÍTÉS, KÖNYVTÁRÉPÜLET

Könyvtárépítés, -berendezés

04/167

BAER, Titta: Vuoden kirjastoja 2003 = Kirjastolehti. 96.vsk. 2003. 7.no. 10-15.p.

Új közkönyvtári épületek Finnországban

Könyvtárépület -közművelődési

Hét, 2003 második félévében elkészült könyvtár fényképekkel illusztrált bemutatása:

– Rauma (31 ezer lakos) – városi könyvtár, hasznos alapterülete: 3621 m²;